

ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการประเมินความต้องการจำเป็นในการสหกิจ
ศึกษาของนักศึกษาและบัณฑิตหลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

The Accounting Students and Graduates' Expectation, Satisfaction and Needs
Assessment for Cooperative Education: Walailak University

ศิริพร สว่างอารีรักษ์ รัชดา สุวรรณเกิด ปานแก้วตา ลัคณาวณิช อลิศรา สระโมฬี
ประภาดา ศรีสุวรรณ วชรวรรณ พรหมมา สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์

Siriporn Sawangarereak, Ratchada Suwangerd, Pankeawta Lakkanawanit, Alisara Saramolee
Prapada Srisuwan, Watcharawat Promma, Somruk Aujirapongpan

สาขาวิชาการบัญชี สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
Department of Accountancy, School of Management, Walailak University
222 ต.ไทยบุรี อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช 80160
222 Thaiburi, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat 80160 Thailand
E-mail: siriporn.sa@wu.ac.th

Received: August 2, 2018; Revised: September 18, 2018; Accepted: September 26, 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิตต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิต จำแนกตามจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา และ 3) เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 และบัณฑิตหลักสูตรบัญชี ปีการศึกษา 2560 จำนวน 316 คน สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบหลังการวิเคราะห์โดยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษาและบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการประเมินความต้องการจำเป็นโดยรวม พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง 2 ครั้ง และ 3 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ ความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา และการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี ตามลำดับ 2) ความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา พบว่า จำนวนครั้งที่ผ่านการสหกิจศึกษาต่างกันมีความคาดหวังแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้ ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้ และโอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา สำหรับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นกับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน และ 3) เสนอให้มีการเตรียมความพร้อมโดยเรียนรายวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปบัญชี จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านภาษี และด้านบุคลิกภาพ ก่อนการออกสหกิจศึกษา

คำสำคัญ: สหกิจศึกษา ความคาดหวัง ความพึงพอใจ ความต้องการจำเป็น

Abstract

This research aims to 1) study the expectations, satisfaction and needs of students and graduates in accounting toward cooperative studies. 2) compares the differences in expectations, satisfaction, and needs of students and graduates in accounting in accordance with number of term of cooperative studies. 3) to provide guidance for the improvement of accounting courses. The samples used in this study were the graduates (graduated in 2017) and current year 1 to year 4 accounting



students. Statistics used in the study and analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. One-way ANOVA was used to determine the statistical significance level at 0.05 and post hoc test by multiple comparisons.

The results show that: 1) students and graduates have the highest overall average expectations. They also have the highest overall average satisfaction. In addition, an assessment of the overall need was found that students with one term, two terms and three terms co-ops had a need for knowledge, competencies developed by cooperative education and accounting software, respectively. 2) By comparing the difference between expectation and the number of term of cooperative studies, it was found that students and graduates with different number of cooperative terms had different expectation in three aspects:- the knowledge of basic accounting, accounting software and opportunity of getting job prior to cooperative education. In additions the mean of satisfaction and needs assessment from 1, 2 and 3 terms of cooperative studies were not significantly different. 3) For suggestion, the students should be equipped with an accounting software subject, taxation workshop and personalities developing project prior cooperative study.

Keywords: Cooperative, Expectation, Satisfaction, Needs assessment

Paper type: Research

1. บทนำ

จากสภาพการณ์ของโลกในยุคไร้พรมแดน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูง บัณฑิตทุกคนที่จบออกไปจำเป็นต้องมีความรอบรู้เท่าทันโลก มีทักษะทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตนเองและประเทศต่อไป กระบวนการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง Sophon Napathorn ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวในการรายงานวันสหกิจศึกษาไทยครั้งที่ 9 วันที่ 6 มิ.ย. 2561 ว่า “จากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันของโลก ประกอบกับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะพัฒนาประเทศ ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล ดังนั้น สหกิจศึกษา จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญยิ่งในบริบทของการเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0”

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีนโยบายการจัดการสหกิจศึกษาในทุกหลักสูตรตั้งแต่เริ่มเปิดการเรียนการสอนในปี พ.ศ. 2541 และสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์จากสหกิจศึกษา จึงมีการปรับปรุงหลักสูตร จากเดิมจัดให้มีการสหกิจศึกษา 1 ครั้ง เป็นเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือก 1 ครั้งหรือ 3 ครั้ง ตลอดระยะเวลาการศึกษา และท้ายที่สุดในการจัดทำหลักสูตรบัญชีบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554) ได้กำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง โดยกำหนดให้ครั้งที่ 1 สหกิจศึกษา ณ สำนักงานทำบัญชี/ตรวจสอบบัญชี ครั้งที่ 2 สหกิจศึกษาในแผนกบัญชีภาคพาณิชย์กรรม และครั้งที่ 3 เป็นการสหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่นักศึกษาสนใจ เพื่อให้ให้นักศึกษามุ่งเน้นการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติฝึกทักษะทางวิชาชีพ ทักษะการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นบัณฑิตที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ และมีระเบียบวินัย รวมทั้งมีเป้าหมายในอาชีพ (Career Goals) อย่างชัดเจน และ

จากผลการประเมินบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรบัญชีบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554) พบว่า บัณฑิตได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 62.86 และการได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา 3 เดือน ร้อยละ 14.29 รวมเป็น ร้อยละ 77.14 ซึ่งถือเป็นอัตราที่สูง (Suwangerd, 2017, pp. 83-94)

แม้ว่าบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรบัญชี แบบสหกิจศึกษาจะมีอัตราการได้งานทำที่สูง แต่อย่างไรก็ตามหลักสูตรยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้มีศักยภาพพร้อมทำงาน และได้งานทำในอัตราที่สูงยิ่งขึ้น จึงต้องมีการทบทวนการดำเนินการจัดสหกิจศึกษา โดยผลจากงานวิจัยของ Mongkhonvanit (2012)

พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาในธุรกิจบริการอยู่ในระดับมากแทบทุกด้าน และงานวิจัยของ Yaron Sriaremhah, Maneerat Rattanapan and Darunee Mukem (2013) พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวังจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาในทุกด้าน ทั้งนี้ งานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาจากนักศึกษาที่ปฏิบัติสหกิจศึกษาเพียง 1 ครั้งเท่านั้น แต่หลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้มีการจัดสหกิจศึกษาถึง 3 ครั้ง ซึ่งนักศึกษาของหลักสูตรทราบถึงจำนวนครั้งที่นักศึกษาจะต้องออกไปปฏิบัติศึกษาในสถานประกอบการที่มีลักษณะงานแตกต่างกัน จึงเป็นที่น่าศึกษาว่า นักศึกษามีความคาดหวังและความพึงพอใจจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอย่างไร

นอกจากนี้เพื่อให้การจัดสหกิจศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการหนึ่งที่สำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษา หลักสูตรควรต้องมีการทบทวนความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษาในแต่ละครั้ง ซึ่งจากงานวิจัยของ Chanaklang (2018) ได้ศึกษาความพร้อมสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรบัญชี พบว่า นักศึกษาต้องการเรียนให้

ครบทุกรายวิชาก่อนออกสหกิจศึกษา แต่การจัดสหกิจศึกษาของหลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีจำนวน 3 ครั้ง นักศึกษาไม่สามารถเรียนให้ครบทุกรายวิชาก่อนปฏิบัติสหกิจศึกษาได้ จึงเป็นที่น่าศึกษาว่านักศึกษาจะมีความต้องการจำเป็นอย่างไรต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาในแต่ละครั้ง โดยการศึกษาความต้องการจำเป็นสามารถจัดลำดับได้จากความแตกต่างของค่าความคาดหวังและความพึงพอใจ โดยใช้สูตร Modified Priority Need Index(PNI Modified) ของ Wongwanich (2015)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้ทำการศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาในแต่ละครั้ง และเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรบัญชีให้มีความเหมาะสม และส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีศักยภาพพร้อมทำงานเพื่อพัฒนาตนเอง องค์กร และประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จำแนกตามจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี

3. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การทบทวนวรรณกรรม

3.1.1 สหกิจศึกษา

สหกิจศึกษา เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา: 2552)

การสหกิจศึกษาเป็นความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning) และ ดำเนินการโดยยึดมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาไทยเป็นหลัก และถือ

เป็นพันธกิจสัมพันธ์ (Engagement) ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการรูปหนึ่ง (Sirsa-arn, 2013) ซึ่งสหกิจศึกษาประกอบด้วยการศึกษาเชิงวิชาการที่มีประสบการณ์ทำงาน การสหกิจศึกษาจะช่วยให้ได้รับประสบการณ์การทำงานที่ยาวนานถึง 2 ปี โดยมีเงื่อนไขคือ ต้องเรียนรู้ทางวิชาการสลับกับการทำงาน โดยมี การเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ (Waterloo University, 2015) การปฏิบัติสหกิจศึกษา

ดังนั้น สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับสหกิจศึกษามีลักษณะการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้นำความรู้ไปใช้ในการทำงานเสมือนหนึ่งเป็นพนักงานในสถานประกอบการ และมีลักษณะการทำงานสลับกับการเรียนในห้องเรียน

3.1.2 ความคาดหวัง

ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่น ที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ หรือคาดหวังเอาไว้ (Pornpanuvitch, 1997) โดยรูปแบบของความคาดหวังเป็นกระบวนการมุ่งเน้นให้บุคคลได้รู้ว่าการกระทำของตนจะส่งผลให้เกิดสิ่งใด ก็เพราะความคาดหวังถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น (Vroom V.H., 1964) ซึ่งการกำหนดความคาดหวังตามความคิดของเดอเช็คโค นอกจากความคาดหวังขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของงานแล้ว ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้นๆ ด้วยดังที่ เดอเช็คโค ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นๆ มาก่อน ก็จะกำหนดความคาดหวังในการทำงาน ในคราวต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงกับความสามารถจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามระดับความคาดหวังต่ำลงมา เพื่อป้องกันมิให้ตนเกิดความรู้สึกล้มเหลว จากการที่วาระระดับความคาดหวังไว้สูงกว่าความสามารถจริง (Pempoonrattanakul, 1997) ดังนั้น สรุปได้ว่า ความคาดหวัง คือ ความรู้สึก ความต้องการ หรือการคาดการณ์ของบุคคลต่อเหตุการณ์ในอนาคต โดยความคาดหวังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความสนใจ และการให้ความสำคัญต่อสิ่งนั้นๆ

3.1.3 ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติหรือความรู้สึกดีที่ผู้รับบริการแสดงออกถึง ความพึงพอใจในทิศทางที่เป็นบวก เมื่อได้รับผลประโยชน์ทั้งทางด้านจิตใจและวัตถุ และจะแสดงออกในทิศทางลบเมื่อเกิดความไม่พอใจ ซึ่งเกิดจากสิ่งเร้าที่เป็นตัวกระตุ้นภายใน ซึ่งจะมีผลต่อความพึงพอใจในด้านบริการคือ ความรู้สึกของอารมณ์ที่เป็นสุขซึ่งได้รับจากการบริการทั้งด้านการจัดการที่ดี ความสะดวก การบริการที่เสมอภาค ถูกต้อง รวดเร็ว (Pankarnjanato, 2007) โดยความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกทางลบ ซึ่งความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้มีความสุข โดยความสุขนี้เป็นความสุขที่แตกต่าง

จากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ สรุปได้ว่า ความรู้สึกเชิงบวกและเชิงลบ เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึก เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ (Shelly M.W., 1975)

3.1.4 ความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และ ประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์ (Royal Academy, 2012, p.370) ดังนั้น ความต้องการจำเป็นจึงเป็นความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับความคาดหวัง หากมีความแตกต่างมากย่อมแสดงว่ามีความจำเป็นมาก และหากมีความแตกต่างน้อยย่อมแสดงว่ามีความจำเป็นน้อย

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 ผู้วิจัยได้มีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

- 1) ความคาดหวังต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา
- 2) ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา
- 3) ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา
- 4) ความต้องการจำเป็นต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา

3.2.1 ความคาดหวังต่อการสหกิจศึกษาของนักศึกษา Mahapeeraporn & Meesrisuk (2012) ได้ศึกษาความคาดหวังและการรับรู้เรื่องการฝึกงานของนักศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันไม่ส่งผลให้ความคาดหวังและการรับรู้ต่างกัน และความคาดหวังในเรื่องการฝึกงาน ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในเรื่องการฝึกงานของนักศึกษาในหลักสูตร จากผลการวิจัยจึงควรมีการกำหนดสถานที่ฝึกงานให้ตรงกับวิชาเอกที่เลือกเรียนและควรมีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างฝึกงานมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาและผู้ประกอบการ

Waryszak R.Z. (1999) ได้ศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาต่อการสหกิจศึกษาในอุตสาหกรรมโรงแรม มุมมองระหว่างประเทศ ได้ทำการศึกษาความคาดหวังต่อการสหกิจศึกษาโดยรวมพบว่านักศึกษา มีความคาดหวังปานกลางถึงสูงในการปฏิบัติสหกิจศึกษา

3.2.2 ความพึงพอใจต่อการสหกิจศึกษาของนักศึกษา

JIANG Y.H. (2015) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาและนายจ้าง และความพึงพอใจต่อประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการการทำงาน ผลการวิจัย

พบว่า ในปีสุดท้ายของการเรียน นักศึกษามีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นและมีตำแหน่งงานที่มีความสำคัญ รวมถึงการมีภาวะการเป็นผู้นำที่ดีขึ้น โดยนักศึกษาให้ความสำคัญต่อนายจ้างมากที่สุด นอกจากนี้ นักศึกษาชั้นปีสูง ประสบความสำเร็จในการทำงานที่สูงกว่านักศึกษาระดับปีต่ำกว่า สำหรับการทำงานในต่างประเทศ และระยะเวลาการทำงานของนายจ้างคนเดิม ไม่ได้ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา

Mongkhonvanit (2012) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาทั้งจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความเหมาะสมของสวัสดิการ ค่าตอบแทน และการบังคับโทษ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษสหกิจศึกษาที่มาจากมหาวิทยาลัยของเอกชน มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานสูงกว่านักศึกษสหกิจศึกษาที่มาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ

3.2.3 ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา

Sriaremhah, Rattanapan & Mukem (2013) ได้ศึกษาความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักศึกษสหกิจศึกษาที่มีต่อตนเอง อาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา และสถานประกอบการ พบว่า นักศึกษสหกิจศึกษามีความพึงพอใจในสิ่งที่ได้รับการเข้าร่วมปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าความคาดหวัง 0.62 ความพึงพอใจต่อทักษะ พฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าความหวัง 0.64 ความพึงพอใจต่อสถานประกอบการที่รับนักศึกษา สหกิจศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าความคาดหวัง 0.51 พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจภายหลังการปฏิบัติสหกิจศึกษาสูงกว่าความคาดหวังก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษาในทุกด้าน และนักศึกษสหกิจศึกษาสาขาวิชาการตลาด มีระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ออาจารย์ที่ปรึกษา สหกิจศึกษา และสถานประกอบการน้อยกว่านักศึกษสาขาวิชาอื่น

Marinakou E. and Giousmpasoglou C. (2017) ได้ศึกษาความพึงพอใจและความคาดหวังจากการฝึกงานในประเทศกรีซโดยเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษกรีซและนักศึกษาต่างชาติ พบว่า นักศึกษาโดยรวมแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจอย่างดีต่อการฝึกงานของพวกเขา สำหรับความคาดหวังจากการฝึกงานของนักศึกษกรีซและนักศึกษาต่างชาติไม่มีความแตกต่างอย่างเป็นนัยสำคัญ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา คือ สภาพการทำงานจริงและประสบการณ์การเรียนรู้ ความคาดหวังนักศึกษฝึกงานกรีซจะมุ่งเน้นที่สภาพแวดล้อมทางวิชาชีพ แต่ความคาดหวังของนักศึกษาต่างชาติจะมุ่งเน้นที่โอกาสในการทำงาน

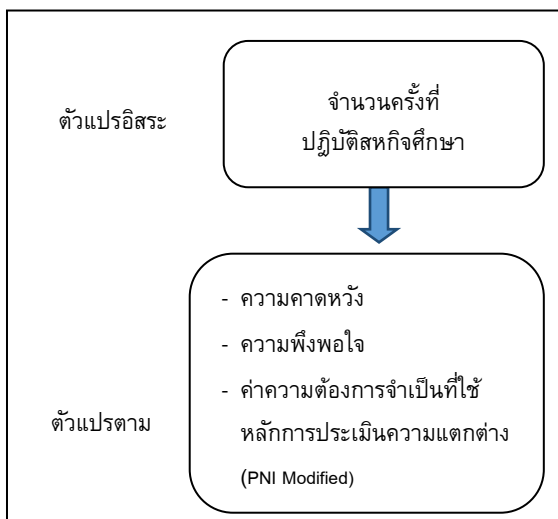
3.2.4 ความต้องการจำเป็นต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา

Chanaklang (2017) ได้ศึกษาความพร้อมสหกิจศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรบัญชีบัณฑิตในยุค Thailand 4.0 กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา พบว่า นักศึกษาต้องการเรียนให้ครบหลักสูตรเพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถให้เกิดพร้อมมากที่สุดก่อนการออกสหกิจศึกษา

ดังนั้น นักศึกษามีความคาดหวังและความพึงพอใจสูงต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา รวมทั้งมีความต้องการจำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษา

3.3 กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยได้มีการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจ อย่างไรก็ตามงานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ออกปฏิบัติสหกิจศึกษาเพียง 1 ครั้งเท่านั้น สำหรับหลักสูตรบัญชีมหาวิทยาลัยลัษณ์มีการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง และในแต่ละครั้งมีลักษณะของสถานประกอบการที่แตกต่างกัน จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าในแต่ละครั้งที่นักศึกษาได้ปฏิบัติสหกิจศึกษามีความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นอย่างไรต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป งานวิจัยนี้จึงได้ออกแบบกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

4. วิธีการดำเนินงานวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 และบัณฑิตหลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยลัษณ์ ประจำปีการศึกษา 2560 มีจำนวนทั้งหมด 342 คน โดยงานวิจัยนี้ได้เก็บ

รวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เพื่อให้ครอบคลุมนักศึกษาและบัณฑิตของสาขาวิชา

ทั้งนี้ จากการรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 316 คน

ทั้งนี้ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของจำนวนประชากร โดยได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 316 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามที่พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม และมีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ผลการวิเคราะห์แอลฟาได้เท่ากับ 0.95 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงสูง (Kanjanaewasee, 2005) โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

- ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- ความคาดหวังต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา
- ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา
- ข้อเสนอแนะ

4.3 การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยนี้ได้มีใช้แบบสอบถามโดยกำหนดเกณฑ์ค่านำหนักความคิดเห็นแต่ละข้อคำถามไว้ 5 ระดับดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

และกำหนดค่าเฉลี่ยในการแปลผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21-5.00	ระดับมากที่สุด
3.41-4.20	ระดับมาก
2.61-3.40	ระดับปานกลาง
1.81-2.60	ระดับน้อย
1.00-1.80	ระดับน้อยที่สุด

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้นำมาตรวจสอบความครบถ้วน บันทึกข้อมูลทั่วไป ค่าความคาดหวัง และความพึงพอใจ นำไปวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคำนวณความแตกต่างระหว่างค่าความคาดหวังและความพึง

พอใจ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) โดยจัดลำดับความจำเป็นจากผลความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็นอย่าง โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) เป็นดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง ซึ่งเป็นสูตรที่ Wongwanich (2015) ได้ปรับปรุงการคำนวณมาจากค่าดัชนี PNI และได้มีการใช้ในงานวิจัยของ Chanaklang et al. (2018) Chanput & Sakdipan Tonwimonrat (2016) & Maneenate & Aueviriyavit (2012)

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้ใช้สูตร PNI Modified = (I-D)/D โดย I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความคาดหวัง (ความต้องการ) และ D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ (สภาพปัจจุบัน) โดยความคาดหวัง เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาและบัณฑิตทุกคน แต่สำหรับความพึงพอใจและความต้องการจำเป็น เก็บรวบรวมจากนักศึกษาและบัณฑิตที่เคยผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา

จากนั้นนำข้อมูลความคาดหวัง ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติสหกิจศึกษามาเปรียบเทียบกับจำนวนครั้งที่นักศึกษาผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และทดสอบหลังการวิเคราะห์ (Post hoc test) โดยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple comparisons) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5. ผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลทั่วไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตาม		ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	31	9.81
	หญิง	285	90.19
	รวม	316	100.00
การปฏิบัติสหกิจศึกษา	ไม่เคย	188	59.49
	1 ครั้ง	68	21.52
	2 ครั้ง	41	12.97
	3 ครั้ง	19	6.01
	รวม	316	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 316 คน เป็นเพศหญิง 285 คน คิดเป็นร้อยละ 90.19 และเพศชาย 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.81 และไม่เคยผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 59.49 ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาแล้ว 1 ครั้ง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 21.52 ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาแล้ว 2 ครั้ง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 12.97 และผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาแล้ว 3 ครั้ง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.01

5.2 ความคาดหวังต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาและบัณฑิต

จากการผลการวิจัยความคาดหวังต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาและบัณฑิต โดยสอบถามข้อมูลความคาดหวังก่อนและหลังการปฏิบัติสหกิจศึกษา เกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านโอกาสการในการได้งานทำ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความคาดหวังต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาและบัณฑิต

ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย				F-test	Sig.
	ไม่ผ่าน การ สหกิจ ศึกษา	สหกิจ ศึกษา 1 ครั้ง	สหกิจ ศึกษา 2 ครั้ง	สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		
ด้านความรู้						
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้	4.23 (มากที่สุด)	4.07 (มาก)	4.39 (มากที่สุด)	4.47 (มากที่สุด)	2.686	0.047*
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีไปใช้	4.11 (มาก)	4.13 (มาก)	4.20 (มาก)	4.37 (มากที่สุด)	0.671	0.571
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศไปใช้	3.96 (มาก)	3.81 (มาก)	4.20 (มาก)	4.16 (มาก)	2.238	0.084

ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย				F-test	Sig.
	ไม่ผ่าน การ สหกิจ ศึกษา	สหกิจ ศึกษา 1 ครั้ง	สหกิจ ศึกษา 2 ครั้ง	สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีมาปรับใช้	4.35 (มากที่สุด)	4.18 (มาก)	4.46 (มากที่สุด)	4.21 (มากที่สุด)	2.155	0.093
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมาปรับใช้	4.32 (มากที่สุด)	4.15 (มาก)	4.39 (มากที่สุด)	4.21 (มากที่สุด)	1.608	0.188
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้	4.24 (มากที่สุด)	4.00 (มาก)	4.34 (มากที่สุด)	4.16 (มาก)	2.694	0.046*
ค่าเฉลี่ยด้านความรู้	4.20 (มาก)	4.06 (มาก)	4.33 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)		
ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา						
การพัฒนาด้านการสื่อสาร	4.40 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)	4.27 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)	1.193	0.313
พัฒนาความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์	4.31 (มากที่สุด)	4.32 (มากที่สุด)	4.34 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)	0.076	0.973
พัฒนาความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี	4.38 (มากที่สุด)	4.40 (มากที่สุด)	4.34 (มากที่สุด)	4.53 (มากที่สุด)	0.392	0.759
ค่าเฉลี่ยด้านความสามารถ	4.36 (มากที่สุด)	4.33 (มากที่สุด)	4.32 (มากที่สุด)	4.35 (มากที่สุด)		
ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา						
มีริยาบยาทอ่อนน้อมมากขึ้น	4.44 (มากที่สุด)	4.32 (มากที่สุด)	4.34 (มากที่สุด)	4.32 (มากที่สุด)	0.827	0.480
มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น	4.48 (มากที่สุด)	4.50 (มากที่สุด)	4.46 (มากที่สุด)	4.47 (มากที่สุด)	0.033	0.992
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	4.49 (มากที่สุด)	4.53 (มากที่สุด)	4.49 (มากที่สุด)	4.47 (มากที่สุด)	0.084	0.969
มีความมานะ อดทนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง	4.53 (มากที่สุด)	4.63 (มากที่สุด)	4.63 (มากที่สุด)	4.68 (มากที่สุด)	1.010	0.388
ค่าเฉลี่ยด้านบุคลิกภาพ	4.49 (มากที่สุด)	4.50 (มากที่สุด)	4.48 (มากที่สุด)	4.49 (มากที่สุด)		

*นัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความคาดหวังต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาและบัณฑิต (ต่อ)

ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย				F-test	Sig.
	ไม่ผ่าน การ สหกิจ ศึกษา	สหกิจ ศึกษา 1 ครั้ง	สหกิจ ศึกษา 2 ครั้ง	สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		
ด้านโอกาสในการได้งานทำ						
โอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา	4.38 (มากที่สุด)	4.13 (มาก)	4.15 (มาก)	4.32 (มากที่สุด)	2.641	0.049*
โอกาสในการได้งานทำหลังไปปฏิบัติสหกิจศึกษา	4.31 (มากที่สุด)	4.31 (มากที่สุด)	4.22 (มากที่สุด)	4.37 (มากที่สุด)	0.262	0.853

ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย				F-test	Sig.
	ไม่ผ่าน การ สหกิจ ศึกษา	สหกิจ ศึกษา 1 ครั้ง	สหกิจ ศึกษา 2 ครั้ง	สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		
โอกาสในการได้งานทำก่อนและหลังไปปฏิบัติสหกิจศึกษา	4.35 (มากที่สุด)	4.41 (มากที่สุด)	4.41 (มากที่สุด)	4.42 (มากที่สุด)	0.226	0.879
ค่าเฉลี่ยด้านโอกาสในการได้งานทำ	4.35 (มากที่สุด)	4.28 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)	4.37 (มากที่สุด)		
ค่าเฉลี่ยทุกด้าน	4.33 (มากที่สุด)	4.29 (มากที่สุด)	4.35 (มากที่สุด)	4.37 (มากที่สุด)		

*นัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความคาดหวังโดยรวมทุกด้านต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกตามจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา นักศึกษาที่ไม่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษามีค่าเฉลี่ยความคาดหวัง ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.49 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.36 ด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.35 และด้านความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4.20 ตามลำดับ

นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.29 โดยมีความคาดหวังด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.50 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.33 ด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.28 และด้านความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4.06 ตามลำดับ นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.35 โดยมีความคาดหวังด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.48 รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4.33 ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.32 และด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.26 ตามลำดับและนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.37 โดยมีความคาดหวังด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.49 รองลงมา ได้แก่ ด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.37 ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.35 และด้านความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด 4.26 ตามลำดับ

นอกจากนี้ได้มีการพิจารณาค่าเฉลี่ยความคาดหวังเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยการทดสอบ ANOVA พบว่า จำนวนครั้งที่

ผ่านการสหกิจศึกษาต่างกัน จะมีระดับความคาดหวังไม่แตกต่างกันมากนัก มีเพียง 3 ด้านเท่านั้น ที่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ด้านความคาดหวังความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้ ความคาดหวังความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้ และความคาดหวังโอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ

สำหรับความคาดหวังที่พบว่าแตกต่างกันได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ระหว่างความคาดหวังกับจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยใช้วิธี LSD ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าความคาดหวังจำแนกตามจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยใช้วิธี LSD (แสดงเฉพาะด้านที่มีความแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05)

ลักษณะ	จำนวนครั้งที่ผ่านการสหกิจศึกษา	จำนวนครั้งที่ผ่านการสหกิจศึกษา	Sig.
ด้านความรู้			
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้	1 ครั้ง	2 ครั้ง	0.021*
		3 ครั้ง	0.026*
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้	1 ครั้ง	2 ครั้ง	0.014*

ลักษณะ	จำนวนครั้งที่ ผ่านการสท กิจศึกษา	จำนวน ครั้งที่ผ่าน การสทกิจ ศึกษา	Sig.			
ด้านโอกาสในการได้งานทำ						
ความคาดหวัง โอกาสในการได้งาน ทำก่อนไปปฏิบัติสท กิจศึกษา	ไม่เคยผ่าน การปฏิบัติสท กิจศึกษา	1 ครั้ง	0.015*	และความคาดหวังโอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสทกิจศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ไม่เคยผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษา มีความคาดหวังแตกต่างจากนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษา 1 ครั้ง		
*นัยสำคัญที่ 0.05				5.3 ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสทกิจศึกษาของนักศึกษาและบัณฑิต		
จากตารางที่ 3 พบว่า ความคาดหวังด้านความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้ นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความคาดหวังแตกต่างกับนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษา 2 ครั้งและ 3 ครั้ง				จากการผลการวิจัยความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสทกิจศึกษาของนักศึกษาเฉพาะที่ผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษาและบัณฑิต โดยสอบถามข้อมูลความพึงพอใจหลังการปฏิบัติสทกิจศึกษา เกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านโอกาสการในการได้งานทำ ได้ผลดังตารางที่ 4		
ความคาดหวังด้านความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้ พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความคาดหวังแตกต่างกับนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสทกิจศึกษา 2 ครั้ง						
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาและบัณฑิตต่อการปฏิบัติสทกิจศึกษา						
ความพึงพอใจ		ค่าเฉลี่ย		F-test	Sig.	
		สทกิจศึกษา 1 ครั้ง	สทกิจศึกษา 2 ครั้ง			สทกิจศึกษา 3 ครั้ง
ด้านความรู้						
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้		4.02 (มาก)	4.23 (มากที่สุด)	4.28 (มากที่สุด)	1.833	0.164
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีไปใช้		3.89 (มาก)	4.15 (มาก)	4.28 (มากที่สุด)	2.220	0.113
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศไปใช้		3.82 (มาก)	4.10 (มาก)	4.11 (มากที่สุด)	2.042	0.134
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีมาปรับใช้		4.23 (มากที่สุด)	4.27 (มากที่สุด)	4.44 (มากที่สุด)	0.735	0.482
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมารปรับใช้		4.08 (มาก)	4.27 (มากที่สุด)	4.39 (มากที่สุด)	1.296	0.277
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้		3.97 (มาก)	4.13 (มาก)	4.28 (มากที่สุด)	1.221	0.298
ค่าเฉลี่ยด้านความรู้		4.00 (มาก)	4.19 (มาก)	4.30 (มากที่สุด)		
ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสทกิจศึกษา						
การพัฒนาด้านการสื่อสาร		4.31 (มากที่สุด)	4.18 (มาก)	4.22 (มากที่สุด)	0.047	0.954
พัฒนาความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์		4.42 (มากที่สุด)	4.44 (มากที่สุด)	4.33 (มากที่สุด)	0.655	0.521
พัฒนาความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี		4.45 (มากที่สุด)	4.44 (มากที่สุด)	4.22 (มากที่สุด)	0.037	0.963

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย			F-test	Sig.
	สหกิจศึกษา 1 ครั้ง	ศึกษา 2 ครั้ง	สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ยด้านความสามารถ	4.56 (มากที่สุด)	4.51 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)		
ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา					
มีกริยามารยาทอ่อนน้อมมากขึ้น	4.31 (มากที่สุด)	4.44 (มากที่สุด)	4.44 (มากที่สุด)	0.609	0.546
มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น	4.42 (มากที่สุด)	4.44 (มากที่สุด)	4.33 (มากที่สุด)	0.204	0.816
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	4.45 (มากที่สุด)	4.51 (มากที่สุด)	4.50 (มากที่สุด)	0.100	0.904
มีความมานะ อดทนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง	4.56 (มากที่สุด)	4.56 (มากที่สุด)	4.61 (มากที่สุด)	0.060	0.942
ค่าเฉลี่ยด้านบุคลิกภาพ	4.44 (มากที่สุด)	4.49 (มากที่สุด)	4.47 (มากที่สุด)		
ด้านโอกาสในการได้งานทำ					
โอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา	4.30 (มากที่สุด)	4.17 (มาก)	4.39 (มากที่สุด)	0.846	0.432
โอกาสในการได้งานทำหลังไปปฏิบัติสหกิจศึกษา	4.35 (มากที่สุด)	4.17 (มาก)	4.33 (มากที่สุด)	1.113	0.332
โอกาสในการได้งานทำก่อนและหลังไปปฏิบัติสหกิจศึกษา	4.26 (มากที่สุด)	4.24 (มากที่สุด)	4.33 (มากที่สุด)	0.102	0.904
ค่าเฉลี่ยโอกาสในการได้งานทำ	4.30 (มากที่สุด)	4.20 (มาก)	4.35 (มากที่สุด)		
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.21 (มากที่สุด)	4.26 (มากที่สุด)	4.34 (มากที่สุด)		

*นัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา ของนักศึกษาและบัณฑิต โดยสอบถามข้อมูลความพึงพอใจหลังการปฏิบัติสหกิจศึกษา เกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านโอกาสในการได้งานทำ พบว่า นักศึกษาและบัณฑิตมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกตามจำนวนครั้งที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจ 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 4.21 ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.56 รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.44 ด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.30 และด้านความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 4.00 ตามลำดับ

นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจ 2 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 4.26 ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.51 รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.49 ด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.20 และด้านความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 4.19 ตามลำดับ และนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจ 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาของนักศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 4.34 ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.47 รองลงมา ได้แก่ ด้านโอกาสในการได้งานทำอยู่ในระดับมากที่สุด 4.35 ด้านความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 4.30 และด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4.26 และตามลำดับ

นอกจากนี้ได้มีการพิจารณาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเฉพาะนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความพึงพอใจกับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยการทดสอบ เช่นเดียวกับความคาดหวัง เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีความแตกต่างกันในทุกด้านซึ่งแตกต่างจากความคาดหวัง

5.4 การประเมินความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิตต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา

จากการประเมินความต้องการจำเป็นโดยวิเคราะห์ค่าความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจ และนำผลมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิตต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา

ลักษณะ	สหกิจศึกษา 1 ครั้ง		สหกิจศึกษา 2 ครั้ง		สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		F-test	Sig.
	ค่าดัชนี	ลำดับ	ค่าดัชนี	ลำดับ	ค่าดัชนี	ลำดับ		
	PNI	ความ	PNI	ความ	PNI	ความ		
	Modified	ต้องการ	Modified	ต้องการ	Modified	ต้องการ		
ด้านความรู้								
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้	0.0124	9	0.0378	6	0.0444	2	0.186	0.830
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีไปใช้	0.0617	1	0.0120	13	0.0210	3	2.001	0.140
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศไปใช้	(0.0026)	13	0.0244	7	0.0122	5	0.015	0.985
ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีมาปรับใช้	(0.0118)	15	0.0445	5	(0.0518)	16	2.775	0.066
ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมารปรับใช้	0.0172	8	0.0281	8	(0.0410)	15	1.178	0.311
ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้	0.0076	10	0.0508	2	(0.0280)	14	0.498	0.609
ด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา								
การพัฒนาด้านการสื่อสาร	(0.0116)	12	0.0215	11	0.0095	6	0.101	0.904
พัฒนาความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์	(0.0226)	4	(0.0225)	1	(0.0162)	12	0.433	0.649
พัฒนาความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี	(0.0112)	2	(0.0225)	4	0.0735	1	0.435	0.648
ด้านบุคลิกภาพที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา								
มีกิริยามารยาทอ่อนน้อมมากขึ้น	0.0023	11	(0.0225)	16	(0.0270)	13	0.788	0.457
มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น	0.0181	5	0.0045	12	0.0323	4	0.284	0.753
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	0.0180	6	(0.0044)	14	(0.0067)	7	0.691	0.503

ลักษณะ	สหกิจศึกษา 1 ครั้ง		สหกิจศึกษา 2 ครั้ง		สหกิจศึกษา 3 ครั้ง		F-test	Sig.
	ค่าดัชนี	ลำดับ	ค่าดัชนี	ลำดับ	ค่าดัชนี	ลำดับ		
	PNI Modified	ความต้องการ	PNI Modified	ความต้องการ	PNI Modified	ความต้องการ		
มีความมานะ อดทน ในการทำงานที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ ลุล่วง	0.0154	7	0.0154	9	0.0152	8	0.034	0.967
ด้านโอกาสในการได้								
งานทำ								
โอกาสในการได้งาน ทำก่อนไปปฏิบัติสห กิจศึกษา	(0.0395)	16	(0.0048)	15	(0.0159)	9	0.583	0.560
โอกาสในการได้งาน ทำหลังไปปฏิบัติสห กิจศึกษา	(0.0092)	14	0.0120	10	0.0092	10	0.290	0.749
โอกาสในการได้งาน ทำก่อนและหลังไป ปฏิบัติสหกิจศึกษา	0.0352	3	0.0401	3	0.0208	11	0.006	0.994

*นัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความต้องการจำเป็น 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีไปใช้ 2) การพัฒนาความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี 3) การมีโอกาสดำเนินงานทำก่อนและหลังไปปฏิบัติสหกิจศึกษา 4) การพัฒนาความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์ และ 5) การมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2 ครั้ง มีความต้องการจำเป็น 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) การพัฒนาความสามารถด้านการใช้คอมพิวเตอร์ 2) ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้ 3) การมีโอกาสดำเนินงานทำก่อนและหลังไปปฏิบัติสหกิจศึกษา 4) การพัฒนาความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี และ 5) ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีมาปรับใช้

และนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีความต้องการจำเป็น 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) การพัฒนาความสามารถด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี 2) ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้ 3) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษีไปใช้ 4) การมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และ 5) ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศไปใช้

นอกจากนี้ได้มีการพิจารณาค่าความต้องการจำเป็นกับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา โดยการทดสอบ ANOVA พบว่า จำนวนครั้งที่สหกิจศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการจำเป็นไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

6.1 ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นของนักศึกษาและบัณฑิตที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา

จากผลการวิจัยค่าเฉลี่ยความคาดหวังโดยรวมต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (4.34) ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าความคาดหวังที่ศึกษาในงานวิจัยของ Yaron

Sriaremhah, Rattanapan & Mukem (2013) มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก (3.68) เนื่องจากหลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นักศึกษาได้ทราบถึงแผนการเรียนของหลักสูตร ที่ต้องปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง จึงทำให้นักศึกษามีความคาดหวังสูงต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะค่าเฉลี่ยความคาดหวังด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากระบบการเรียนการสอน รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลักสูตรได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมให้ข้อมูลแก่นักศึกษาก่อนการปฏิบัติสหกิจศึกษา ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ การอยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงการฝึกความอดทน อดกลั้น ในสังคมของการทำงาน จึงทำให้นักศึกษามีความคาดหวังสูงที่จะได้รับการพัฒนาจากสหกิจศึกษา ในขณะที่ด้านความรู้ นักศึกษาและบัณฑิตมีความคาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด ในเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศไปใช้ แต่ยังคงอยู่ในระดับความสำคัญมาก (4.05) ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Sriaremhah, Rattanapan & Mukem (2013) ที่มีค่าความคาดหวังด้านความรู้เฉพาะวิชาอยู่ในระดับมาก (4.11) และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Greg Boland (2017) ว่า การปฏิบัติสหกิจของนักศึกษากลุ่มวิชาชีพบัญชีและการเงินจะได้รับ

งานเบื้องต้นที่มีความเสี่ยงน้อย หรืองานประจำวันที่ไม่ได้อาศัยการวิเคราะห์ เนื่องจากบริษัทไม่ต้องการเสี่ยง และเสียเวลากับการนำรายการทางการเงินและรายการทางบัญชีที่ซับซ้อนมาให้นักศึกษาได้ลองฝึกปฏิบัติโดยค่าเฉลี่ยความคาดหวังของนักศึกษาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกัน เกิดจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่ต่างกัน โดยนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการสหกิจครั้งที่ 3 นักศึกษาสามารถเลือกสถานประกอบการที่ตนเองสนใจได้ จึงมีค่าความคาดหวังสูง

และจากผลการวิจัยค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมของการปฏิบัติสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (4.27) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriaremhah, Rattanapan & Mukem (2013) มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.30) เนื่องจากการจัดสหกิจศึกษาของหลักสูตรมีการะบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบระหว่างหลักสูตร ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ และสถานประกอบการ จึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติสหกิจศึกษา

สำหรับนักศึกษาที่ผ่านการสหกิจศึกษา 1 ครั้ง และ 2 ครั้ง มีความพึงพอใจสูงสุดด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา เพราะการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 และ 2 เป็นสถานประกอบที่เป็นสำนักงานทำบัญชี/สอบบัญชี และแผนกบัญชีภาคพาณิชย์กรรม ซึ่งมีการใช้ระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงานทำให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง นักศึกษาจึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด แต่นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงสุดด้านบุคลิกภาพ เนื่องจากนักศึกษาได้รับการฝึกฝนทักษะการทำงานมาอย่างต่อเนื่อง และตระหนักรู้ถึงการพัฒนาด้านการทำงานให้มีประสิทธิภาพทั้งทางด้านความรับผิดชอบในหน้าที่งาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ทั้งนี้ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวม พิจารณาจำแนกตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักศึกษาเมื่อผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาหลายครั้ง นักศึกษาก็มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเหมือนพนักงานจริง

สำหรับผลการประเมินความต้องการจำเป็นโดยรวม พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านความรู้มากที่สุด นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาจากการปฏิบัติสหกิจศึกษา และนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี แต่อย่างไรก็ตามความต้องการจำเป็นทางด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปบัญชีอยู่ใน 5 อันดับแรกของทุกครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา เนื่องจากเทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อการทำงานในโลกยุคปัจจุบัน ช่วยให้การงานมีความรวดเร็ว มี

ประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านที่ 5 เรื่องทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขจัดการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

6.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวัง ความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคาดหวังตามจำนวนครั้งที่นักศึกษาปฏิบัติสหกิจศึกษา พบว่า จำนวนครั้งที่ผ่านการสหกิจศึกษาต่างกันจะมีความคาดหวังแตกต่างกัน 3 ด้านที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้ 1) ด้านความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางบัญชีไปใช้ นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความแตกต่างกับนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2 ครั้ง และ 3 ครั้ง เนื่องจากการสหกิจครั้งที่ 1 เป็นการสหกิจครั้งแรกและเป็นสถานประกอบการที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีและการสอบบัญชี และทักษะการใช้ชีวิตในสังคมที่แตกต่างไป 2) ด้านความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศมาปรับใช้ นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความแตกต่างกับนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2 ครั้ง เนื่องจากนักศึกษาจะมีการรับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานผ่านการสืบค้นข้อมูลและจากการบอกเล่าของคณาจารย์ในหลักสูตรถึงรูปแบบการปฏิบัติงานทั้งทางด้านวิชาการและการประยุกต์ใช้ในองค์กร ทำให้นักศึกษาที่มีการรับรู้ว่าการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง และ 2 ครั้ง นั้นเป็นการปฏิบัติสหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่ต่างกัน ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต่างกัน สถานประกอบการครั้งที่ 1 เป็นสถานประกอบการที่อาจจะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายทั้งในส่วนของสำนักงานทำบัญชี/สอบบัญชี เพื่อช่วยในการทำงานให้มีความรวดเร็วและถูกต้องด้วยเวลาที่กำหนด มากกว่าการปฏิบัติสหกิจครั้งที่ 2 ที่เป็นการทำงานในแผนกบัญชีของสถานประกอบการพาณิชย์กรรม และ 3) ด้านโอกาสในการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษา นักศึกษาที่ไม่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา มีความแตกต่างจากนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง เนื่องจากนักศึกษาที่ยังไม่เคยผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา อาจจะมีความเข้าใจเรื่องของโอกาสการได้งานทำก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษาที่ยังไม่ครบถ้วนและรอบด้าน ซึ่งต่างจากนักศึกษาที่เคยผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาจะมีความเข้าใจในโอกาสการได้งานทำเพราะตนเองได้ผ่านกระบวนการทำงานและได้รับรู้ว่าในสถานประกอบการจริงนั้นเป็นอย่างไร ทั้งในส่วนของการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และ งานอื่นๆ ทำให้รู้ว่าโอกาสที่ตนเองจะได้งานทำนั้นต้องมีการเตรียมตัวเองอย่างไรให้พร้อมเพื่อออกสู่การทำงานจริง

และสำหรับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็นกับจำนวนครั้งที่ปฏิบัติสหกิจศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน กล่าวได้ว่าจำนวนครั้งที่ออกปฏิบัติสหกิจไม่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ และความต้องการจำเป็น เนื่องจาก

หลักสูตรมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมสำหรับการปฏิบัติสหกิจศึกษาในแต่ละครั้งให้ตรงกับลักษณะงานของสถานประกอบการที่นักศึกษาต้องไปปฏิบัติสหกิจศึกษา นักศึกษาจึงมีความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรบัญชี

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคาดหวังและความพึงพอใจสูงในทุกด้านของการสหกิจศึกษา โดยสิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่จะได้รับการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพสูงสุด เนื่องจากหลักสูตรได้มีการเตรียมความพร้อมและให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทำงานในสถานประกอบการจริง ทั้งในเชิงวิชาการและทักษะการทำงานในองค์กร ทำให้นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ระบบการทำงานจริงเมื่อจบการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรควรมีการจัดอบรมบุคลิกภาพสำหรับการทำงาน เพื่อเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างความมั่นใจให้นักศึกษาก่อนไปปฏิบัติสหกิจศึกษาและเมื่อนักศึกษาได้ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษาในแต่ละครั้ง พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีความพึงพอใจสูงสุดทางด้านบุคลิกภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกับความคาดหวัง แต่สำหรับนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง และ 2 ครั้งนั้น มีความพึงพอใจในด้านของความสามารถที่จะได้รับการพัฒนาสูงสุด ในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนักบัญชีในยุคปัจจุบันต้องมีการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หลักสูตรจึงควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดให้มีการเรียนรายวิชาโปรแกรมสำเร็จรูปบัญชีก่อนที่นักศึกษาจะปฏิบัติสหกิจศึกษา และควรมีกิจกรรมเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยความต้องการจำเป็นใน 5 อันดับแรกของนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง 2 ครั้ง และ 3 ครั้ง คือ ด้านการพัฒนาความสามารถการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละครั้ง พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภาษี เนื่องจาก นักศึกษาได้ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษามาแล้ว ทำให้ทราบถึงความจำเป็นที่ต้องใช้ความรู้ทางด้านภาษีในการทำงาน ดังนั้นหลักสูตรควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับความรู้ทางด้านภาษี เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ที่ทันสมัยทางด้านภาษีอากร ให้นักศึกษามีความพร้อมและความมั่นใจก่อนออกไปปฏิบัติสหกิจศึกษาในครั้งต่อไป และ นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 2 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านการพัฒนาความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจาก นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 1 และ 2 ครั้ง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นงานทางด้านการสอบบัญชี การทำบัญชีทั้งในส่วนของการทำบัญชีหรือในองค์กร จึงมีความต้องการได้รับการพัฒนาความสามารถทางด้าน

การใช้คอมพิวเตอร์ หลักสูตรควรมีการเสริมทักษะทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในรายวิชาเรียนและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น และสำหรับนักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง มีความต้องการจำเป็นด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เนื่องจาก นักศึกษาที่ผ่านการปฏิบัติสหกิจศึกษา 3 ครั้ง เป็นนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษาและพร้อมเข้าสู่การทำงาน จึงเห็นความจำเป็นของการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อช่วยในการทำงานให้มีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ หลักสูตรจึงควรจัดอบรมเสริมความรู้ทางด้านโปรแกรมสำเร็จรูปให้กับว่าที่บัณฑิตก่อนจบการศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี อาจมีการขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลักสูตรอื่นๆ ที่มีการปฏิบัติสหกิจศึกษามากกว่า 1 ครั้ง
2. ควรมีการศึกษาในความคาดหวังและความพึงพอใจ ในมุมมองสถานประกอบ เพื่อให้ทราบข้อมูลรอบด้าน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

8. References

- Boland, G. (2017). *Preparing Accounting Students for WIL Success Through a Collaborative SME-Supported Model: University of Canberra*. WACE Word Conference on Cooperative & Work-Integrated Education.
- Chanaklang, A., Thongchai, J., & Wimonard, T. (2018). *khwaṁ phrōm saha kit sU'ksā khōng nak sU'sā laksut banchi bandit nai yuk Thailand 4.0: kōṛānī sU'ksā mahawitthayalai theknōlōyī rat mongkhon 'Isan Nakhōn Ratchasīmā* [Cooperative Education Readiness of Accounting Student in Thailand 4.0 Era: Case Study of Rajamagala University of Technology Isan, Nakhon Ratchasima] The 2nd Work Integrated Learning National Conference.
- Chanput, S., & Tonwimonrat, S. (2016). Expectations and Satisfaction of Graduate Students on The Quality of Services of The Graduate School Silpakorn University. *Journal of Silpakorn University*, 9(2), 2143-2157.
- Coll, R. K., & Chapman, R. (2000). Evaluating Service Quality for Cooperative Education Programs. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education* 1(2), 1-12.

- Jiang, Y.H., Lee, S.W.Y., & Golab, L. (2015). *Analyzing student and employer satisfaction with cooperative education through multiple data sources*. Asia-Pacific Journal of Cooperative Education, 16(4), 225-240.
- Jong, P. (2015). *thritsadi khwāmkhātwang khōṅgwōrūm* [Vroom's expectancy theory]. Retrieved from <http://www.pisitzhong.com/vroom-expectancy-theory/>
- Mahapeeraporn, W. & Meesrisuk, W. (2012). *khwāmkhātwang læ kāṅrapru rŭ'ang kāṅ fŭ'k ngān khōṅ naksŭ'ksā nai laksut sākā wīchākān chatkān thurakit thūapai Mahāwīthayalai Sinlapākōṅ* [The expectations and perception about the apprenticeship of student in general business management program of Silpakorn University]. National Graduate Conference, Silpakorn University.
- Maneenate, S., & Aueviriyavit, C. (2012). *khwāmkhātwang læ khwāmphōṅgŭ' phōṅchai khōṅ bukkhalākōṅ nai kāṅchai bōṅkān 'ākān sathanthi* [Expectation and Satisfaction of Personnel with Building Service]. Conference: The 9th KU-KPS Conference. December 2012, Kasetsart University.
- Marinakou, E., & Giousmpasoglou, C. (2017). *Student satisfaction and expectations from internships in Greece: A comparison between Greek and International students*. Conference: CHME 2017. May 2017.
- Mongkhonvanit, C. (2012). The Students' Satisfaction with Cooperative Education System of Working in The Service Sector. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 7(1), 67-82.
- Novabizz. (2018). *Theories and Concepts of Expectations*. Retrieved from https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Expectancy_Theory.htm.
- Office of the Higher Education Commission. (2018). *prakat khana kammakān kān 'udomsŭ'ksā rŭ'ang nāothāṅ kāṅdamnōṅ ngān tām krop laksut kān 'udomsŭ'ksā radap chat* [Announcement of the Higher Education Commission on Guidelines for Implementation of the National Higher Education Curriculum Framework]. Retrieved from <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>.
- Pankarnjanato, S. (2007). *kānsŭ'ksā kāṅdamnōṅ ngān kitchakam sahakōṅ rōṅgrān bān lao kok hung sawāṅ tām pratyā khōṅ sēthakit phōphāṅ* [A Study on the Operation of Ban Laokokhangsawang School Cooperatives in Accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy]. Chiang Mai, Thailand: Maejo University.
- NovaAce/Behavior/Expectancy_Theory.htm.
- Pempoonrattanukul, N. (1997). *hon da khwāmkhātwang khōṅ bukkhon* [Determining expectations]. Retrieved from https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Expectancy_Theory.htm
- Pornpanuvitch, C. (1997). *khwāmmai khōṅ khwāmkhātwang* [Meaning of Expectation] Retrieved from <https://www.novabizz.com/>
- Pornpanuvitch, C. (1997). People's Epectation of a Sub-District Management Organization Role in Local Natural Resource Management: A Study of Phrae Province. (Master's Thesis, Mahidol University, Thailand).
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to social change*. PA: Dowden Huntchisam Press.
- Sriaremhah, Y., Rattanapan, M., & Muke, D. (2013). *khwāmkhātwang læ khwāmphŭ'ngphōṅchai khōṅ naksŭ'ksā saha kit sŭ'ksā thi mī tō ton 'ēng 'āchan thiprŭ'ksā saha kit sŭ'ksā læ sathanprakōpkan* [Expectaion and Satisfaction of Cooperative

Students towards Themselves, Adviser, and Enterprise]. Hatyai Conference, Hatyai University.

Srichannil, S. (2014). The assessment of Ratchaphruek College co-opertive education project in accounting major. *Journal of Grauate Studies Valaya Alongkorn Rajaphat University*, 8(1), 145-157.

The Center of Cooperative Education and Career Development. (2018). *kīēokap saha kit* [About Coop]. Retrieved from <https://coop.wu.ac.th>

Waryszak, R Z. (1999). *Students' expectations from their cooperative education placements in the hospitality industry: an international perspective*. *Journal of education+training*, 41(1), 33-40.

Wongwanich, S. (2015). *kānp̄ramcēn khwaṁtōṅkān c̄hampen* [Needs Assessment Research (3rd ed.). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Bookcentre.